

INSPIRATIONSHÆFTE TIL UNDERVISEREN

I TEATRET

FØR- OG EFTER TILTAG TIL UNGDOMSUDDANNELSER OG UDSKOLING
- øvelser og inspiration før og efter dit teaterbesøg / teaterværksted

Indholdsfortegnelse

INTRO TIL UNDERVISEREN	SIDE 2
A: TEATERVÆRKSTEDER	SIDE 3
B: FØR TEATEROplevelsen	SIDE 5
1. Din teatererfaring	SIDE 5
2. Teaterfagsproget: teaterrummet og de scenekunstneriske virkemidler	SIDE 5
3. Teatrets rum set gennem Emil Aarestrups digt "I Theatret"	SIDE 9
4. Publikums rolle	SIDE 12
5. Forestillingens plakat og hjemmesidens forestillingstekst og billeder	SIDE 14
C: I TEATRET	SIDE 16
1. Aarhus Teaters scener	SIDE 16
2. Jeres teaterbesøg	SIDE 19
D: EFTER TEATEROplevelsen	SIDE 20
1. Erindringsøvelse	SIDE 21
2. Spejling og oplysning	SIDE 22
3. Samtalekort	SIDE 23
4. Temakort	SIDE 26
5. Ja – nej – ved ikke	SIDE 27
6. Forestillingsanalyse	SIDE 28

Teaterværksted hos AT Læring // foto Mikkel Cantzler

Introduktion til materialet

Kære underviser

Dette undervisningshæfte henvender sig primært til dig, der er lærer i udskolingen og på ungdomsuddannelserne.

Formålet med materialet er at give dig inspiration og redskaber til at arbejde med den teaterforestilling, du skal opleve sammen med dine elever og/eller det teaterværksted, I skal deltage i på Aarhus Teater.

Materialet er tilrettelagt, så det kan bruges både før og efter jeres besøg i teatret. Det knytter sig ikke til en bestemt forestilling, men favner bredt, så det vil kunne bruges til at åbne for mange forskellige typer af teateroplevelser, fra små intime forestillinger til musicals og store opsætninger.

MATERIALET BESTÅR AF:

- A. Teaterværksted på Aarhus Teater**
- B. FØR teateroplevelsen**
- C. I teatret**
- D. EFTER teateroplevelsen**

Første del (A) er en præsentation af de teaterværksteder, I kan benytte jer af, hvis I skulle have lyst til at udforske teatret og dets fagsprog gennem et besøg på Aarhus Teater.

Gennem arbejdet med anden del, som er **FØR-materialet (B)**, kan I få kendskab til teatrets fagsprog, scenerummet og de scenekunstneriske virkemidler, så I er bedre klædt på til det, I skal opleve sammen i mørket.

Tredje del (C) er en præsentation af Aarhus Teaters forskellige scener og gode råd til jeres teatertur.

Den sidste del, **EFTER-delen (D)**, fokuserer dels på, hvordan man laver en forestillingsanalyse, men den åbner også for refleksionsopgaver, der kan sætte teateroplevelsen i perspektiv.

Det er en god idé at orientere sig i både FØR og EFTER inden teateroplevelsen, så du ved, hvilke øvelser og opgaver, der venter på den anden side af jeres tur i teatret.

Du kan finde mere materiale på Aarhus Teater Lærings hjemmeside: www.aarhusteater.dk/atl

Bliv også medlem af vores facebookgruppe "Aarhus Teater læring – drama i undervisningen".

Gruppen er et fagligt forum, hvor du kan holde dig opdateret på vores forskellige tilbud og også et sted, hvor du kan finde inspiration til din undervisning: <https://www.facebook.com/groups/ATLaering>

Rigtig god fornøjelse - vi glæder os til at se jer på Aarhus Teater!

Venlig hilsen
Aarhus Teater Læring

A: Teaterværksteder

På Aarhus Teater arbejder vi målrettet med at forankre teaterforestillingen i (dansk)faglige forløb.

I Aarhus Teater Læring er det muligt at booke et teaterværksted og på egen krop prøve af, hvad det vil sige at arbejde kropsligt med tematikker og kunstneriske greb fra en af Aarhus Teaters aktuelle forestillinger. Gennem forskellige teaterøvelser klædes eleverne på til mødet med forestillingen.

Teaterværkstedet tilrettelægges, så det er tilpasset det pågældende fagniveau og klassetrin.

Arbejdet i teaterværkstedet bidrager til, at eleverne får et mere nuanceret forhold til kunst og kultur ved at prøve scenekunsten på egen krop. Desuden styrkes de faglige kompetencer som fx bedre sprogforståelse, mundtlig fremstilling, og analyse og fortolkning.

Værkstedet foregår på Aarhus Teater i et af vores undervisningslokaler og varetages af en professionel teaterpædagogisk underviser.

Der kræves ingen forkundskaber hos lærere og elever.

Vi anbefaler, at I benytter jer af teaterværkstedet, *inden* I skal i teatret.

Teaterværksted hos AT Læring // foto Mikkel Cantzler

Teaterværksted hos AT Læring // foto Mikkel Cantzler

Andre værksteder hos AT Læring

SKRIVEVÆRKSTEDER

I skriveværkstedet udforsker eleverne sprog og fantasi i arbejdet med at skabe dialoger, karakterer og gode historier. Ved hjælp af enkle skriveøvelser bliver dramatiske situationer til og ord og handling får liv. I skriveværkstedets kreative rum får den enkelte elev mulighed for at skrive sin egen dramatik og skabe sin egen fiktion.

Målgruppe: For elever fra 6. klasse og til og med ungdomsuddannelserne

PRÆSENTATION OG FORMIDLING

Bliv bedre til at formidle et fagligt stof og bliv bedre til at arbejde målrettet med sammenhængen mellem det, du siger og det, du gør.

Skal dine elever præsentere og formidle fagligt stof for klassen? Eller skal de inden længe til eksamen? Så er dette kursus relevant for jer! På kurset får eleverne redskaber fra skuespillerens værktøjskasse til at fremstå autentiske og formidlingsbevidste. De bliver kærligt og præcist guidet igennem forskellige teaterøvelser og får derigennem bevidsthed om, hvordan de rent kropsligt kan fremstå klare, tydelige og troværdige.

Læs mere om pris og bestilling på [AT Lærings hjemmeside](#)

B: FØR teateroplevelsen

1. DIN TEATERERFARING

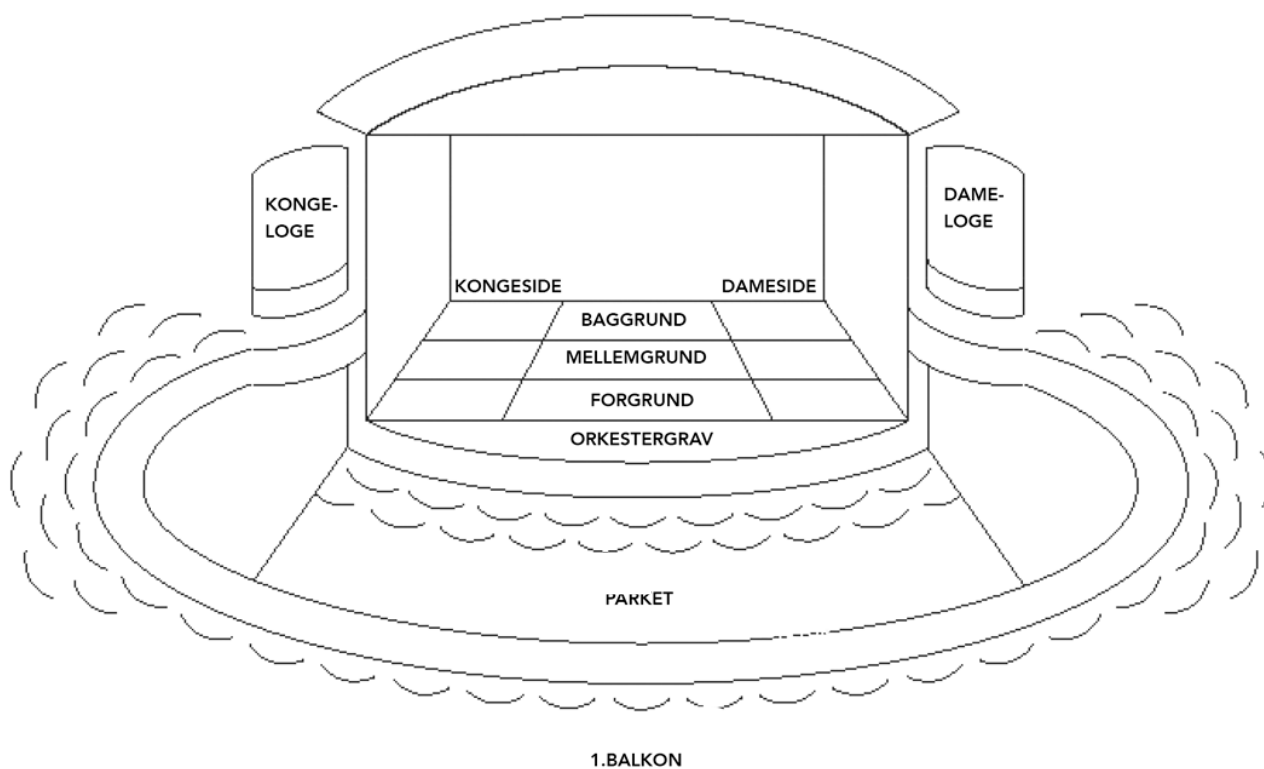
- Tag en runde med din sidemand, i din gruppe eller i plenum og sæt ord på dine teatererfaringer.
- Har du været i teatret før, eller har du endnu din første gang til gode?
- Hvis du har været i teatret før, hvilke oplevelser har du så som teatergænger?
- Har du prøvet at spille skuespil eller på anden måde været involveret i en teaterproduktion?
- Hvad synes du karakteriserer teatret som kunstform sammenlignet med litteratur og film?
- Hvilke styrker er der ved teatret som kunstform?

2. TEATERFAGSPROGET

At tilegne sig et nyt fagsprog hører også med til teateroplevelsen. Herunder er der en række fagbegreber, der knytter sig til scenerummet og de scenekunstneriske virkemidler. **Brugen af fagbegreberne vil give jer et nuanceret sprog til at tale om det, I ser på scenen.**

Vi har på tegningen næste side taget udgangspunkt i det, vi i dag kalder en **klassisk opdeling af scene og sal**. Der vil naturligvis være stor forskel på, hvor I skal i teatret, for i dag findes virkelig mange typer af teaterrum. Både dem, hvor man som publikum sidder ned – men også forestillinger, der inddrager publikum på en anderledes måde ved at lade jer stå op – eller vandre med rundt. I den type opsætninger giver det ikke meget mening at arbejde med fx kongeside og dameside, men lad jer inspirere – og pluk bagefter det ud, der har relevans for netop jeres forestilling.

TEATERRUMMET

Kongesiden er venstre side af scenen, set fra tilskuerpladserne. Den hedder sådan, fordi det var her, kongefamilien sad i gamle dage, når de var i teatret.

Damesiden er højre side af scenen, set fra tilskuerpladserne. Den hedder sådan, fordi det var her, hofdammerne sad.

Udtrykkene bruges til at skelne mellem højre og venstre scenehalvdel uden at skulle præcisere, om det er set fra salen eller scenen.

DE SCENEKUNSTNERISKE VIRKEMIDLER

Lys	Lyset kan dele scenen op i mindre rum, og lysretning, skarphed og farver kan skabe stemninger.
Lyd	Lyden består af fx musik, effektlyde, reallyde eller stemmer.
Scenografi	Den indretning scenerummet har til den enkelte forestilling, herunder bagtæppe, sidestykker, gulv og de større ting, der er med til at skabe rum, sted og miljø (fx en bil, et stillads, en sofagruppe).
Rekvisitter	De mindre ting og genstande, der som tilbehør er med til at skabe rum, sted og miljø (fx en kaffekande, en paraply, et gevær).
Kostumer	Dragt eller påklædning, der bæres af skuespillerne på scenen.

Fra Erasmus Montanus, Aarhus Teater (2017) // foto Emilia Therese

OPGAVE

- Beskriv fotografiet fra Erasmus Montanus med så præcist brug af begreber fra teaterfagsproget som muligt (scenerummet og de scenekunstneriske virkemidler).
- Inddrag i din beskrivelse også overvejelser om skuespillernes kropssprog, deres mimik (ansigtets og øjnenes udtryk, herunder blikretning) og deres gestik (arme og hænders udtryk).
- På Aarhus Teaters hjemmeside kan du altid finde flere billeder, både i arkivet og i forbindelse med aktuelle opsætninger, hvis du vil øve dit teaterfagsprog mere.

Krop og stemme er skuespillerens instrument

Skuespilleren bruger sin krop og stemme på samme måde som en musiker bruger sit instrument: til at fortælle historier, sætte stemninger og vække sanser.

3. Teatrets rum set gennem Emil Aarestrups digt "I Theatret" (1838)

Den måde, vi som publikum i salen og som skuespillere på scenen har haft kontakt med hinanden i teater- rummet, har forandret sig meget fra begyndelsen af 1800-tallet og frem til i dag. Dette skyldes blandt andet, at elektriciteten blev opfundet, for så var det pludselig muligt at slukke lyset i salen, henlægge tilskuerpladserne i mørke og arbejde scenekunstnerisk med lyset som virkemiddel. Det betød også, at skuespilleren, der ikke længere var nødt til at stå i rampelyset på forscenen, havde en langt større bevægelsesfrihed og dermed et større rum at spille i.

Indtil da, var teatret ikke kun et sted, man kom for at se, men lige så meget for at blive set. Tænk fx over placeringen af kongelogen (se billedet s. 6), for det er på ingen måde fra denne plads i salen, at man har det bedste udsyn over, hvad der foregår på scenen. Til gengæld kan man se publikum – og endnu vigtigere: blive set af publikum.

Der var tællelys bag sidekulisserne, lysekroner på forscenen og i selve teatersalen. Det betød, at tilskuerpladserne var ligeså oplyst som scenen. Og med alt det lys, der var tændt i salen, kunne alle holde øje med alle, specielt hvis man ikke var så optaget af det, der foregik på scenen, men havde helt andre planer med at være i teatret. De medbragte teaterkikkerter blev garanteret også brugt til at nærstudere de andre i salen. Og der er sikkert både opstået og afsluttet mange romancer i teatrets rum.

Her kommer Emil Aarestrups digt "I Theatret" ind i billedet. Emil Aarestrup var romantismens digter, han var æstetiker, skønhedselsker og optaget af det interessante øjeblik. Netop det øjeblik, der opstår i mødet med det lidt forbudte, det erotiske og det mystiske.

Sådan et øjeblik beskriver han her i teatersalen, hvor digterjeget får øje på hende, han drømmer om at være alene med. Hende, der sidder i logen.

Det interessante ved digtet i dag er ikke kun, at det stadig er et meget smukt og erotisk digt, men også, at det ved en nærmere analyse sætter scenen for, hvordan teaterrummet så ud i begyndelsen af 1800-tallet.

- Forestil dig, at du er digterjeget, der ser på kvinden i logen. Digterjeget sidder på en af balkonerne (1. balkon, hvis han er rig, 2. balkon, hvis han er fattig)
- Placer stroferne en efter en i teatersalens rum. Brug billedet side 10.
- Hvor kigger jeget hen? Og hvad får han øje på? Hvad foregår der på scenen og i salen?
- Hvordan er stemningen i Emil Aarestrups teaterrum sammenlignet med det, du kender fra i dag?

Hør digtet oplæst på
AudioPoems.org

Store scene på Aarhus Teater, set fra 2. balkon (foto David Bering)

I THEATRET

af Emil Aarestrup (fra Digte 1838)

1.
Du, som hist i Logen,
Imod Marmorguden
Sværmersk læner Nakken
Med Kastanieknuden ;	4
Selv ei Prindsen seer du
- Skjøndt han troer det sikkert –
Med de sorte Barter
Og den gyldne Kikkert.
2.
Ingen Dandser seer du,
For hvis hvide, stramme,
Silkeklæder tusind
Tændte Lamper flamme.	5
Ja, du hører neppe
Contrabassens Brummen,
Disse Paukers Hvirvel,
Disse Bratchers Summen.
3.
Ei Parquettets Herrer
Seer du Haaret purre ;
Ei i første Rang de
Smaa Blondiner kurre.	6
For din Tanke maler
Sig en anden Scene –
O, der gad jeg være !
Du og jeg - alene.

4. DEN GODE TEATEROPLEVELSE I MØDET MELLEM SKUESPILLERE OG PUBLIKUM

Visning til et teaterværksted hos AT Læring // foto Mikkel Cantzler

HVEM ER DE MENNESKER, DER FÅR TEATERMAGIEN TIL AT SKE?

OPGAVE

- De to skuespillere **Kim Veisgaard og Bodil Jørgensen** reflekterer side 12 over, hvad det er, der skaber den gode teateroplevelse.
- Hvordan knytter refleksionerne sig til skuespillerens opgave og ansvar? Hvordan til publikums opgave og ansvar? Og hvordan får vi fælles den bedste teateroplevelse inde i salen?
- Er der noget i deres refleksioner, hvor du tænker, at dér fik du noget nyt at vide – dér læste du noget, der vil påvirke den måde, du går i teatret på?

Bodil Jørgensen og Kim Veisgaard i Parasitterne // foto Anna Marín Schram

Bodil Jørgensen og Kim Veisgaard om publikums betydning for skuespillerne

"Det er jo for publikum, vi laver det. Det er en mulighed for dem til at spejle sig i små perioder af deres liv, hvor de selv har haft en oplevelse, der ligner den, karakteren på scenen har. Det synes jeg, er det fornemme ved det, vi laver: det er det dér spejl. Og derfor gider jeg fortælle den samme historie aften efter aften efter aften. Publikum er jo forskellige og de spejler deres eget liv i den historie, der fortælles. Og går herfra, forhåbentlig klogere eller i hvert fald tankevækket på en eller anden måde."

Bodil Jørgensen

"Som jeg minder mig selv om hver gang, så er der altså "Nogen, der har betalt for at komme ind og se dig!". Jeg risikerer at spilde deres tid i 2 ½ time; der er nogen, der har skaffet barnepige, nogen, der har været ude at spise, så min forbandede opgave, hvis jeg har valgt det her erhverv, det er at give publikum det bedste."

Kim Veisgaard

"Det bedste øjeblik for mig, det er, når vi alle sammen, både på scenen og blandt publikum, bare lige i ét sekund har den samme vejrtrækning. Dét er derfor, jeg laver det, jeg gør. Det er det, vi som skuespillere jagter, for teater er nuets kunst. Der kan ikke klippes i det."

Kim Veisgaard

"Jeg tror ikke, publikum ved, hvor meget vi i virkeligheden kan mærke. Vi kan se, når der er en, der tager en karamel op og pakker den ud, så brummer der en telefon, så er der en, der hoster. Vi ser og hører alt."

Bodil Jørgensen

"Der er ikke noget så umagisk, som når der ingen mennesker er i salen."

Bodil Jørgensen

Citaterne er fra Aarhus Teaters podcast KULISSEN "Om skuespilleren".

Afsnittet kan høres i sin fulde længde her:

<https://www.aarhusteater.dk/om-teatret/folg-livet-i-huset/podcast-kulissen/>

KULISSEN - EN PODCAST OM AARHUS TEATER

I KULISSEN kommer lytteren med rundt i afdelingerne på Danmarks største landsdelsscene.

Hvert afsnit har et tema, der går i spænd med en aktuel forestilling. Podcasten sætter teaterfagligheden højt, og derfor kan man i KULISSEN høre medarbejdere på et teater nørde løs på deres specifikke fagområde.

Hvilke håndværk skal der til for at skabe en teaterforestilling? Og hvem er de mennesker, der får teatermagien til at ske?

Bag podcasten står journalist Mathias Wissing, der tidligere har arbejdet som producer, tilrettelægger og reporter på DR P3. Lyddesignet stammer fra Marie Koldkjær Højlund og Klaus Q Hedegaards musik til forestillingen *Dancer in the Dark*.

Lyt til podcasten, der hvor du plejer at høre podcasts, bl.a.:

ITUNES, SPOTIFY, SOUNDCLOUD, CASTBOX

5. FORESTILLINGENS PLAKAT OG HJEMMESIDENS TEKST OG BILLEDER

På Aarhus Teaters hjemmeside kan I gå på opdagelse i den enkelte forestillings indhold og udtryk. I vil her kunne se forestillingens plakat og jo tættere på premieren, des flere billeder – og efter premieren vil I kunne finde citater fra anmeldelser.

På hjemmesiden finder I også videoer der indeholder interviews med fx instruktøren, scenografen og/eller nogle af de medvirkende skuespillere. Og der vil også altid være en trailer at finde.

Diskuter ud fra det materiale, der er tilgængeligt, hvad det er for en type forestilling, I skal ind at se. Hvilke temaer er på spil? Hvilke figurer og karakterer? Hvilke steder og rum? Og hvad kan I forvente af forestillingen?

Leonora Christina af Christian Lollike - frit efter Leonora Christinas erindringer i Blåtårn (sæson 2020/21) // foto Anna Marín Schram

Den Vægelsindede af Holberg (sæson 2020/21) // foto Anna Marín Schram

Efter lukketid (sæson 2020/21) // foto Montgomery Photo

C: I teatret

1. Aarhus Teaters scener

Aarhus Teater om aftenen (foto David Bering)

Aarhus Teater er Danmarks største landsdelsscene og opført i slutningen af 1890'erne på initiativ af en kreds af teaterinteresserede borgere i Aarhus. Bygningen, som er en arkitektonisk perle i jugendstil, blev indviet 15. september 1900 og har været fredet siden 1981.

Aarhus Teater er tegnet af arkitekten Hack Kampmann, manden bag flere af tidens mest markante offentlige bygninger i Aarhus – bl.a. Marselisborg Slot, Toldboden, Erhvervsarkivet og Aarhus Katedralskole. Udsmykningerne er udført af billedkunstneren Karl Hansen-Reistrup, mens Holberg-figurerne i frisen på teatrets facade er skabt af professor Hans Tegner. Læs om Aarhus Teaters historie: <https://www.aarhusteater.dk/om-teatret/husets-historie/>

Aarhus Teater har fire scener:

STORE SCENE

Store scene er teatrets første og største scene. Det var her, der blev spillet, da teatret blev indviet og det er fortsat her de største produktioner sættes op.

I tilskuerrummet til Store Scene møder man Aarhus Teaters stolthed, som har givet det tilnavnet 'Det gyldne hus'. Her er forgyldte motiver fra naturens verden: planter, blomster, fugle og alfer. Rummet er bygget op over farverne hvidt, guld og grønt, med loftets blå som samlende farve.

På Store scene er der plads til 702 publikummer fordelt på gulvet, 1. og 2. balkon.

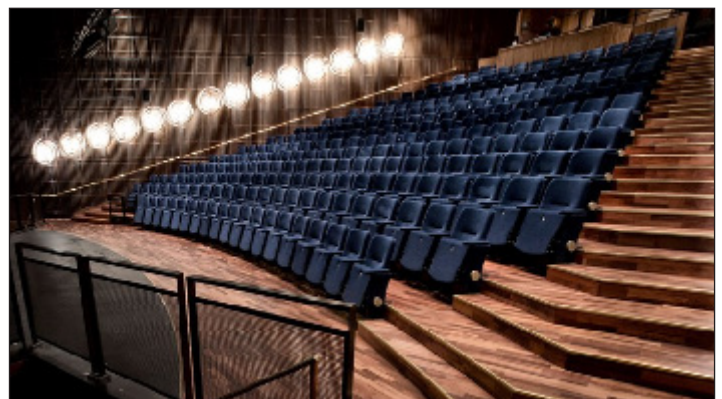
Store Scene

SCALA

Scala er Aarhus Teaters næststørste scene. Scala har fået sit navn til minde om den store teater- og filmmand Frede Skaarup, som præsenterede danskerne for datidens berømte Scala-revyer. Scala er oprindeligt bygget som biograf og koncertsal for Aarhus Byorkester i starten af 1950'erne.

Scala er i indretning ligeså typisk for sin tid, som teatret er for tiden omkring år 1900. Scala-salen er bygget i moderne, funktionalistisk stil, med rene linjer, glatte naturmaterialer og teaktræ. Lamperne i salen er tegnet af arkitekt Poul Henningsen.

Scalascenen kan rumme 280 gæster fordelt på 15 rækker. Der er grundet et meget skrånende gulv et godt udsyn næsten uanset hvor du sidder i salen.

Scala

STUDIO OG STIKLINGEN

Under gadeniveau findes Aarhus Teaters to små utraditionelle forsøgsscener.

Frem til midten af 1950'erne havde musik været en uundværlig del af teateropførelser, og i repertoiret indgik mange syngespil og operetter. Men fra starten af 1950 ændredes repertoiret, skuespille- ne blev mere realistiske, og til absurd teater eller intimteater var Hack Kampmanns guld-og stukte- ater ikke så egnet. Fra 1960'erne blev der et stort behov for nye rumtyper til skuespillet, hvilket førte til indretningen af en forsøgsscene, Studio, under Scala i 1968. Studio kan rumme 80-100 tilskuere, og både placeringen af tilskuerpladser og scene- opbygning kan varieres.

Ved ombygningen af Scala, i begyndelsen af 1980'erne, blev der plads til Stiklingen under Sca- la scenen.

Stiklingen har ligeledes plads til 80-100 tilskuere, og som på Studio, er der gode muligheder for va- riation af sceneopbygningen.

Studio

Stiklingen

2. Jeres teaterbesøg

Der vil være stor forskel på, hvor meget I har arbejdet med teksten/perioden/temaet/dramatikeren inden, så her blot et par gode råd.

- Glæd jer! Som I kunne læse på s. 12 så er det et fælles ansvar, at I får en god oplevelse. Og I kan være sikre på, at skuespillerne ser frem til at spille for jer.
- Udnyt, at I kender til teatrets fagsprog (se s. 5-8) og fordel fokuspunkter imellem jer, inden I sidder i teatret (se mere under forestillingsanalysen)
- Medbring papir og blyant i teatret, så I kan tegne og skrive ned i pausen og umiddelbart efter forestillingen. Teatrets udtryk er flygtigt, og det er vigtigt for jeres videre arbejde med teateroplevelsen, at I husker så meget som muligt.

Applaus på udsolgt Store Scene

D: EFTER teateroplevelsen

Teaterværksted hos AT Læring // foto Mikkel Cantzler

Der er flere måder at efterbearbejde en forestilling på. Det kommer også meget an på, hvilken faglig sammenhæng I arbejder med værket i. Er det som en del af et litteraturhistorisk forløb, hvor I er nået til den pågældende litterære periode? Handler det om nye strømninger og tendenser? Har I læst den dramatiske tekst inden, så I kan gå i dybden med den måde, teatret har valgt at realisere netop den tekst på? Er værket en del af en tematisk læsning? Vil I bevæge jer ud i en klassikerdebat? Skal I anmelde forestillingen og reflektere over, hvad kunst og kultur siger unge mennesker i dag?

Der er mange veje at gå, men fælles for dem alle er OPLEVELSEN. Hvad så I? Hvad tænkte I? Hvad mærkede I? Hvad kom I til at frygte eller til at drømme om?

Teaterforestillingen er bundet i tid og eksisterer grundlæggende kun i nuet. Den er forbigående og karakteriseret ved fysisk tilstedeværelse af to parter: optrædende og publikum. Sat på spidsen, så betyder det, at objektet ikke længere findes, når analysen af det faktisk skal gennemføres.

Men! Vi kan analysere på det, der blev tilbage: erindringen om oplevelsen, som vi kan støtte med fx vores egne noter fra aftenen og/eller billeder fra forestillingens program eller fra teatrets hjemmeside.

På de næste sider finder I en række øvelser, opgaver og indgangsvinkler til at (gen)åbne forestillingens univers og tage stilling til det, I har oplevet. I bliver bedt om at gå på opdagelse i jeres egne og andres reaktioner og registreringer og på den måde forankre mødet mellem forestilling og publikum.

1. Erindringsøvelse

Formål: At pirke til elevernes hukommelse og erindringer fra deres teateroplevelse og at fremkalde konkrete billeder fra forestillingen. Denne øvelse går primært på elevernes egne oplevelser, snarere end refleksioner over, hvad afsenderen (teatret) mon har villet med forestillingen.

- Ryd bordene og læg et stykke papir og en blyant foran hver elev. De skal ikke bruge det før umiddelbart efter oplæsningen.
- Læs følgende stille og roligt op for eleverne. Husk pauser mellem afsnittene.

Sæt dig godt tilrette på din stol - luk dine øjne og forestil dig, at du går ind på teatret. Du kommer ind i salen og finder din plads, lægger mærke til de andre publikummer, afstanden mellem dig og scenen, teaterrummet.

Forestillingen går i gang. Tænk så langt hen i forestillingen som du når på de næste tre minutter. Gør dig umage med at huske så mange detaljer som muligt: Hvad så du? Hvad hørte du? Hvad gjorde du og de andre i rummet?

(Tre minutters stilhed)

Læg nu mærke til scenografien – scenens rum – hvor var vi? Hvilke former og farver blev der brugt? Hvilke følelser fremkaldte det hos dig?

Så du lyset? Var det skarpt eller blødt? Skiftede det farve eller tempo? Husker du lyde eller musik? Hvordan påvirkede det stemningen?

Hvilke kostumer havde skuespillerne på? Hvilke bevægelser brugte de for at vise deres karakter? Hvordan sagde de deres replikker?

Tænk på en situation i forestillingen, der gjorde særligt indtryk på dig. Hvad så og hørte du? Hvad følte du? Kunne du mærke det i kroppen? Bliv i dette øjeblik og gå på opdagelse i det.

Husk nu hen til slutningen. Hvad skete der? Hvad gjorde publikum? Hvad følte du?

(To minutters stilhed til at tænke tilbage og danne de sidste billeder på nethinden)

Forestillingen er slut og du forlader din plads – gå i tankerne ud af teatrets rum og bygning.

- Eleverne skal nu i stilhed tegne og/eller skrive i fem minutter for at lagre de konkrete billeder og stemninger fra erindringsøvelsen.
- Kan eventuelt efterfølges af en refleksionsskrivning over, hvad det er, teater kan og hvordan historier fortælles fra scenekanten

2. Spejling og oplysning

OPGAVE

Formål: At gøre eleverne bevidste om, at teatret til alle tider har villet mennesker noget. At kunsten helt bevidst både spejler og oplyser. Øvelsen kan også bruges som afsæt for en anmeldelse af det, I har set. Og en diskussion af, hvorfor opsætningen er relevant for os i dag.

Ovenover Store Scene på Aarhus Teater hænger en figur af Thalia, der er poesien eller kunstens muse. Hun løfter to sejrskranse over sit hoved som et symbol på, at kunsten altid vil sejre i verden. Ved hendes fødder svæver to små engle (puttier). Den ene holder en fakkel som et symbol på, at teatret er et visdommens og oplysningens sted og den anden holder et spejl, som vender ud mod publikum for at vise os, at kunsten skal spejle vores liv og verden.

Det er en væsentlig pointe, at teatret spejler vores eget liv, men at det samtidig også oplyser os om miljøer, mennesker og verdener, vi måske ellers ikke ville komme i berøring med.

- Færdiggør sætningerne herunder og overvej, hvor du placerer dem henne i forhold til den forestilling du har oplevet. Er det under faklen eller i spejlet?
- Det var sørgeligt, da ...
- Det provokerede mig, at ...
- Jeg havde ikke regnet med, at ...
- Pludselig forstod jeg, at ...
- Det mindede mig om engang i mit eget liv, da ...
- Jeg blev helt svimmel ved tanken om, at ...
- Jeg havde ikke regnet med, at ...
- Den karakter brød jeg mig ikke om, fordi ...
- Jeg fik udfordret en fordom, da ...
- Jeg kom til at grine, da ...
- Jeg kom til at tænke på en jeg kender, da ...
- Jeg mangler at få svar på, om... /hvordan ... /hvorfor ...
- Jeg har lyst til at tale med xxxx (indsæt et navn på en virkelig person) om stykket, fordi ...

Teaterværksted hos AT Læring // foto Mikkel Cantzler

3. Teatersamtalekort

OPGAVE

Formål: At fremme og kvalificere elevernes viden om scenekunstens virkemidler. Kortene lægger op til både en mundtlig og en kropslig samtale om det, I oplevede i teatersalen.

- Bed eleverne om at være præcise i deres mundtlige beskrivelser og kropslige udtryk.
- Brug spørgsmålene i plenum eller kopier dem som kort og del dem ud til par eller mindre grupper.

Et benspænd til arbejdet med teaterkortene kan være, at de bliver lagt med bagsiden opad i en bunke, hvorfra eleverne skiftes til at trække et kort. Det skal være muligt ikke at byde ind med et svar på det første kort, eleven trækker – men benspændet er så, at eleven SKAL svare på det efterfølgende kort i bunken. Og så er det op til den enkelte, afhængig af temperament, om man 'tør' satse på teaterkort nummer to eller hellere vil svare på det første.

Print kortene og klip dem ud. Der skal være et helt sæt kort pr. gruppe
Teatersamtalekortene finder du på aarhusteater.dk/atl

Jeg husker tydeligt det øjeblik i
forestillingen hvor ...

(Beskriv detaljeret alt, hvad du så, hørte og følte)

Dét var en god måde at udtrykke
karakteren på

(Beskriv hvordan skuespilleren brugte fx
sin krop, stemme, tempo, måde at sige
replikken på)

Dét overraskede mig

(Beskriv eller vis det med kroppen)

Dér grinede jeg

(Beskriv detaljeret alt, hvad du så, hørte og følte)

Hvad så, følte og tænkte jeg, lige da jeg trådte
ind i scenerummet?

(Beskriv detaljeret alt, hvad du så, hørte og følte)

Dér lagde jeg særligt mærke til lyset

(En særlig farve eller temposkift? Beskriv
situationen med så mange detaljer som muligt)

Dét kostume husker jeg tydeligt

(Beskriv med så mange detaljer som muligt)

Beskriv scenografien

(Hvad så jeg på scenen? Hvilke farver og former?
Hvordan skabte det rum og stemning?)

Hvordan sad vi som publikum i forhold til scenen
og skuespillerne?

(Tæt på/langt fra? Hvordan påvirkede det dig?)

En lyd fra forestillingen jeg ikke glemmer

(Hvordan påvirkede den dig? Hvor kom lyden
fra? En skuespiller, indspillet eller live-lydeffekt?)

Dén rekvisit lagde jeg særligt mærke til
(Hvad blev den brugt til? Hvad skulle den vise?)

Den replik glemmer jeg ikke
(Sig den højt, som du husker den. Beskriv hvordan den blev sagt og hvad den betyder for dig)

Dét mindede mig om noget vigtigt i mit eget liv
(Beskriv detaljeret hvad det var på scenen, der fik dig til at tænke på dit eget liv)

Dér lagde jeg mærke til de andre publikummer
(Beskriv hvad der skete - hvad følte du?)

Dén konflikt mellem karakterne gjorde indtryk på mig
(Beskriv detaljeret alt, hvad du så, hørte og følte)

Dét var en god måde at vise, at nu er vi et andet sted
(Beskriv hvordan de i stykket brugte fx lys, lyd, billede, karakter eller dele af scenen til at skifte sted)

Dét var en god måde at vise, at nu har karakteren udviklet sig
(Beskriv detaljeret alt, hvad du så, hørte og følte)

Dét var en god måde at vise, at nu har forholdet mellem karaktererne udviklet sig
(Beskriv detaljeret alt, hvad du så, hørte og følte)

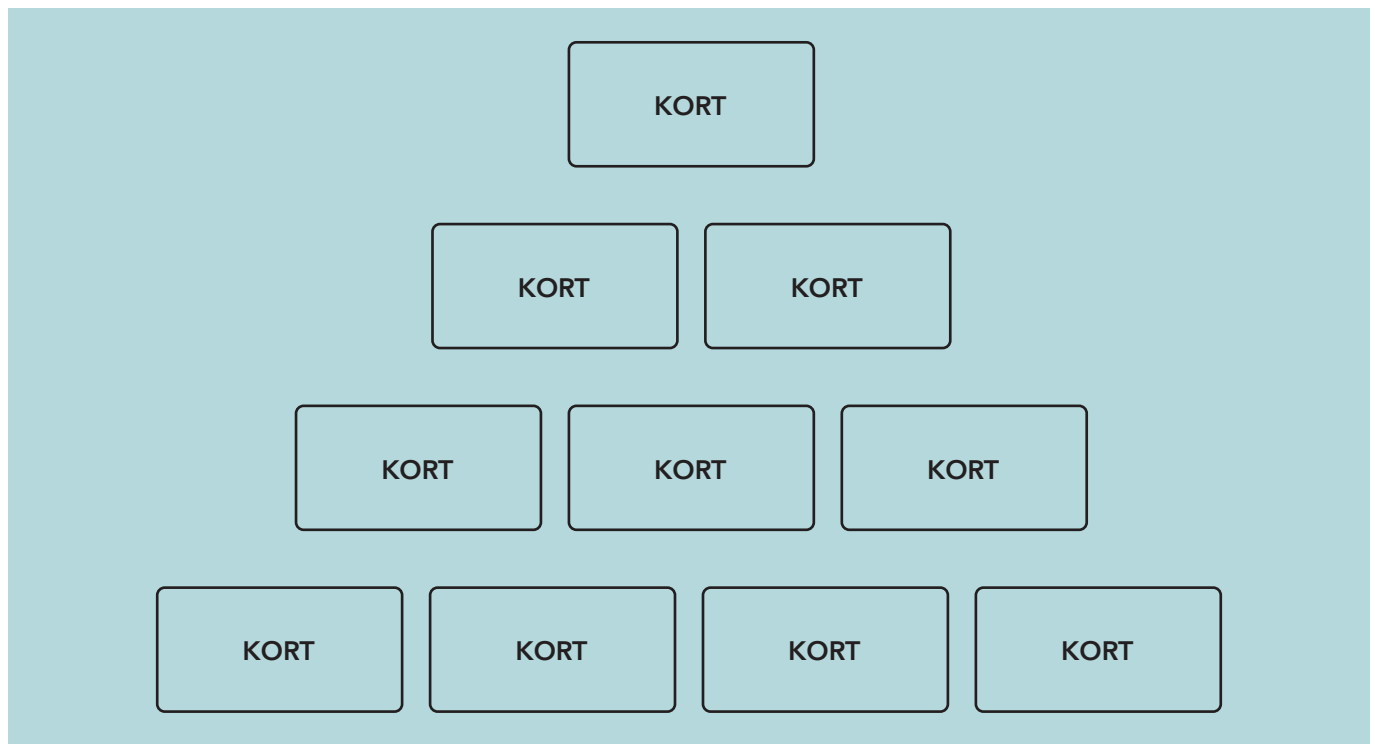
4. Temakort

Print kortene og klip dem ud. Der skal være et helt sæt kort pr. gruppe
Temakortene finder du på aarhusteater.dk/atl

OPGAVE

Formål: At få eleverne til at diskutere forestillingens temaer, argumentere for en holdning med udgangspunkt i de forskellige temaer og vurdere relevansen i forhold til en samlet forståelse af forestillingen.

- Sæt jer i grupper af 4-5 personer og spred temakortene ud mellem jer, så teksten er synlig. Læs kortene og vurder, om I synes, der mangler væsentlige temaer. Hvis der gør, så udfyld et eller flere af de blanke kort.
- Vælg på skift et kort fra bunken og fortæl hinanden, hvorfor I mener, at netop det valgte temakort er centralt. Det er vigtigt, at I kommer med et helt konkret eksempel fra forestillingen. Bliv ved til I sidder med to-tre kort hver og læg så resten væk.
- Sortér nu de valgte kort og udvælg de ti, der for jer som gruppe er de mest centrale.
- Sortér dem hierarkisk og læg dem på efter følgende struktur:
- Fremlæg jeres valg for en anden gruppe eller for hele klassen.

5. JA – NEJ – NOGET ANDET

OPGAVE

Formål: At få eleverne til at forholde sig aktivt og kritisk til et udsagn (her: forestillingens form og indhold). Skriv JA, NEJ og NOGET ANDET på hver sit stykke papir og placér dem på gulvet, så de danner en trekant, hvor der er plads til hele klassen. Eleverne har nu mulighed for at placere sig på et punkt, alt efter hvad deres svar er. For eksempel:

- Forestillingen sluttede godt.
- Hvis jeg var instruktør, ville jeg have lavet forestillingen på en anden måde.
- Hvis jeg var scenograf, ville jeg have lavet forestillingen på en anden måde.
- Forestillingen handler om noget, jeg kan genkende fra mit eget liv.
- Jeg ved noget nu, som jeg ikke vidste, inden jeg så forestillingen.
- Jeg har lyst til at se forestillingen igen.

Find selv på flere forestillingsrelaterede spørgsmål. Husk, at eleverne må skifte plads, hvis de hører et bedre argument.

6. FORESTILLINGSANALYSE

Det kan være en stor mundfuld at kaste sig over hele teateroplevelsen med det samme. For at skabe et overblik over de mange dele i en forestilling, er det en god idé at begynde med at undersøge forestillingen i mindre bidder og fx tage de scenekunstneriske virkemidler et efter et.

En forestilling er altid et produkt af sin samtid, både socialt, kulturelt og æstetisk. Det gælder også for teaterforestillinger, hvor den dramatiske tekst er skrevet af fx Ludvig Holberg – for den mange hundrede år gamle tekst er omsat til en forestilling, der fysisk foregår netop nu, og som vi som tilskuere betragter gennem den optik, der udgør vores egen samtid. Selvfølgelig er de historiske spor vigtige at medtænke i det samlede billede af forestillingen, men vores egen tid er *lige* gyldig.

Som med al kunst, er det selvfølgelig forestillingen/værket selv, der lægger op til et bestemt fokus, så overvej først, hvad "værket byder sig til med". Hvilke(t) spor er mest interessant at følge?

Teksten (manuskriptet) og teaterforestillingen kræver hver sin analyse. Ordet er ikke den mest dominerende kode i forestillingen, for her indgår teksten på lige fod med de lydlige og visuelle elementer: musik, sang, bevægelser, kostumer, mimik, gestik kropssprog, masker, scenografi m.m.

Derfor: når I laver en forestillingsanalyse, så skal I indkredse, **hvad** forestillingen udtrykker og **hvordan** den udtrykker det ved hjælp af de scenekunstneriske virkemidler (se s. 7).

Ofte vil I opleve under den efterfølgende fælles forestillingsanalyse, at jeres fokuspunkter griber ind i hinanden. Det er helt naturligt. Det er blot et udslag af, at udtryk, indtryk, sansninger, tanker, følelser og iagttagelser ikke så nemt lader sig skille ad. Og husk også at være ydmyge overfor hinandens opfattelser, for i princippet kan man sidde tilbage med en fuldstændig anden opfattelse end sidemanden – også selvom man indiskutabelt har fået det samme præsenteret.

Husk også at alle nedslag i en forestillingsanalyse består af både et beskrivende og et fortolkende niveau. Det er ganske som i en tekstanalyse, hvor analyse og fortolkning understøttes af citater fra teksten – her er det så konkrete elementer fra forestillingen, der skal bruges på samme måde som citater fra en skreven tekst.

FOKUSPUNKTER / FORESTILLINGENS GRUNDELEMENTER

1. LOKALISERINGEN

Begynd allerede i det øjeblik, I står foran teatret. Hvor finder forestillingen sted? Hvilken social og kulturel betydning har bygningen og teatterummet? Er I på vej ind i et klassisk teatterum (som fx Store Scene) eller i et mindre og mere eksperimenterende rum (som fx Studio-scenen) og hvilken betydning har det for jeres forventninger til det, I skal opleve? Hvordan ser de andre publikummer ud? Hvem skal I opleve sammen med?

2. KARAKTERERNE

Hvis I kender stykket på forhånd, kan I have fordelt karaktererne imellem jer, så I parvis eller i mindre grupper får én (eller flere) at holde særligt øje med.

Når karakterer på scenen interagerer, udveksles der holdning, følelser og stemninger. Er karaktererne i kontakt med hinanden? Eller spiller de hver for sig? Hvordan bevæger de sig i forhold til hinanden?

Ud over at lægge særligt mærke til mimik, gestik og kropssprog, så vær også opmærksom på udvikling og/eller handling (se skemaet herunder):

Fysisk forandring	Flytter nogen sig fra et sted til et andet?
Indre ændring i karakterer	Bliver de klogere eller får de ny indsigt?
Forandring i karakterer	Bliver de ældre? Ændrer de udseende? Skifter de social status?
Forholdet mellem karaktererne	Går de fra uenighed til enighed eller den anden vej?
Et forløb over tid	Sker der en udvikling fra den ene dag til den næste?

3. KOSTUMER, SMINKE OG MASKER

Kostumer, sminke og evt. masker har altid stor betydning for vores indtryk af karaktererne og oplevelse af forestillingen. Mode, snit og farvevalg er helt centrale elementer i en forestillingsanalyse, og kostumer og masker fortæller os både noget om karakterens indre og ydre træk.

Er det historiske kostumer? Hvilke farvevalg dominerer? Er kostumerne realistiske (virkelighedstro) eller teatrale (overdrevne)? Og hvordan med sminke og evt. masker?

Og hvilken effekt har udtrykket på os som publikum?

4. SCENOGRAFI OG REKVISITTER

Er scenografi og rekvisitter realistiske (virkelighedstro) eller teatrale (overdrevne)? Hvilken stemning sættes med de valg, der er truffet? Hvilken tid og hvilket rum udtrykkes?

Hvilke typer rekvisitter anvendes? Hvad er deres funktion? Og hvordan bruges de af skuespillerne?

5. LYS OG LYD

Hvordan bruges lys og lyd? Farve, form volumen og hastighed? Og hvordan understøtter de to sceniske virkemidler følelser og stemninger på scenen?

Er der tale om at komme så tæt på naturlige lys- og lydkilder som muligt? Eller skabes der snarere overraskende effekter med brugen af dem?

EN SAMLET FORTOLKNING

I skal nu samle jeres analysepunkter til en samlet fortolkning af forestillingen.

Vær lydhøre overfor hinandens analyser og for, at vi tolker forskelligt. Vi er alle selv et produkt af det, vi kommer af: de skuldre vi står på, vores forforståelse og vores kulturelle baggrund – og det kan være vanskeligt at tale om én betydning af en forestilling (og for den sags skyld heller ikke af en tekst). Teaterforestillingen skaber de betydninger, der opstår gennem selve oplevelsen.

Det kan give anledning til mange interessante diskussioner og for at gøre jeres individuelle oplevelser og analyser relevante for andre end jer selv, så skal de sættes i relation til fx den tid og de temaer, der optræder i forestillingen.

DIN TEATERERFARING NU

Gå tilbage til de første spørgsmål i materialet s. 5 og afrund med igen at reflektere over, hvad det er der adskiller scenekunsten fra andre kunstformer.

VI HÅBER VI SES IGEN PÅ AARHUS TEATER!

Aarhus Teater

Teatergaden
8000 Aarhus C

Online: www.aarhusteater.dk

Telefon: 7021 3021 (man – fre kl. 10-16)

Mail: billet@aarhusteater.dk

Bestilling af teater- og skriveværksteder

atl@aarhusteater.dk

www.aarhusteater.dk/atl